Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne
Comisia pentru drepturile femeilor și egalitatea de gen

2020/2035(INL)

20.5.2021

PROIECT DE RAPORT

conținând recomandări adresate Comisiei privind combaterea violenței pe criterii de gen: violența cibernetică
(2020/2035(INL))

Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne
Comisia pentru drepturile femeilor și egalitatea de gen

Raportoare: Sylwia Spurek, Elissavet Vozemberg-Vrionidi

(Inițiativă – articolul 47 din Regulamentul de procedură)
(Procedura reuniunilor comune ale comisiilor – articolul 58 din Regulamentul de procedură)

(Autoarele propunerii: Sylwia Spurek, Elissavet Vozemberg-Vrionidi)

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

ANEXĂ LA PROPUNEREA DE REZOLUȚIE: RECOMANDĂRI ADRESATE COMISIEI CU PRIVIRE LA CONȚINUTUL PROPUNERII SOLICITATE PRIVIND COMBATEREA VIOLENȚEI PE CRITERII DE GEN: VIOLENȚA CIBERNETICĂ.....8

EXPUNERE DE MOTIVE.....11

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

conținând recomandări adresate Comisiei privind combaterea violenței pe criterii de gen: violența cibernetică
(2020/2035(INL))

Parlamentul European,

– având în vedere articolul 2 și articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană,

– având în vedere articolul 83 alineatul (1) și articolul 225 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

– având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în special articolele 7, 8, 10, 11, 12, 21, 23, 24, 25, 26 și 47;

– având în vedere comunicarea Comisiei din 5 martie 2020 intitulată „O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025”,

– având în vedere comunicarea Comisiei din 24 iunie 2020 intitulată „Strategia UE privind drepturile victimelor (2020-2025)”,

– având în vedere Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice,

– având în vedere rezoluția sa din 21 ianuarie 2021 referitoare la Strategia UE privind egalitatea de gen[1],

– având în vedere dispozițiile instrumentelor juridice ale Națiunilor Unite în domeniul drepturilor omului, în special cele referitoare la drepturile femeilor, precum și alte instrumente ale Națiunilor Unite privind violența împotriva femeilor,

– având în vedere rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 16 decembrie 2020 intitulate „ „Intensification of efforts to prevent and eliminate all forms of violence against women and girls” („Intensificarea eforturilor de prevenire și eliminare a tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor”) (A/RES/75/161) și „The right to privacy in the digital age” („Dreptul la viață privată în era digitală”) (A/RES/75/176),

– având în vedere rezoluția Consiliului ONU pentru Drepturile Omului din 2 iulie 2018 intitulată „Accelerating efforts to eliminate violence against women and girls: preventing and responding to violence against women and girls in digital contexts” („ Accelerarea eforturilor de eliminare a violenței împotriva femeilor și fetelor: prevenirea violenței împotriva femeilor și a fetelor în contexte digitale și reacția la acestea”) (A/HRC/38/L.6),

[1] Texte adoptate, P9_TA(2021)0025.

– având în vedere studiul Serviciului de Cercetare al Parlamentului European intitulat ‘Combating gender-based violence: Cyber violence’ („Combaterea violenței pe criterii de gen: violența cibernetică”) (o evaluare a valorii adăugate europene),

– având în vedere indicele egalității de gen al Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați,

– având în vedere Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului[2],

– având în vedere articolele 47 și 54 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere deliberările comune ale Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne și Comisiei pentru drepturile femeii și egalitatea de gen, desfășurate în temeiul articolului 58 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne și al Comisiei pentru drepturile femeii și egalitatea de gen (A9-0000/2021),

A. întrucât primul obiectiv al strategiei Uniunii privind egalitatea de gen 2020-2025 se concentrează pe eradicarea violenței de gen și o descrie ca fiind „una dintre cele mai mari probleme ale societăților noastre”;

B. întrucât violența împotriva femeilor și alte forme de violență pe criterii de gen sunt larg răspândite în Uniune și trebuie înțelese ca o formă extremă de discriminare; întrucât violența pe criterii de gen are la bază distribuția inegală a puterii între femei și bărbați, sexismul și stereotipurile de gen, care au dus la dominarea și discriminarea femeilor de către bărbați;

C. întrucât violența împotriva femeilor și violența pe criterii de gen prezintă forme și manifestări diferite, dar care nu se exclud reciproc; întrucât aceste forme diferite de violență sunt adesea conectate și inseparabile de violența din lumea reală, deoarece pot să o preceadă, să o însoțească sau să o continue;

D. întrucât hărțuirea cibernetică, urmărirea cibernetică, comportamentul agresiv pe internet, trolling-ul, discursul de incitare la ură în mediul online, insultele online, divulgarea cu rea intenție a datelor personale și abuzul sexual prin imagini se numără printre cele mai frecvente tipuri de violență cibernetică pe criterii de gen; întrucât unele state membre au adoptat o legislație specială numai în legătură cu unele dintre aceste forme specifice;

E. întrucât, în pofida unei sensibilizări tot mai mari în legătură cu fenomenul violenței cibernetice pe criterii de gen, absența colectării de date exhaustive și recente și nedenunțarea tuturor cazurilor de violență cibernetică pe criterii de gen împiedică o evaluare exactă a incidenței sale; întrucât evaluarea valorii adăugate europene în materie de violența cibernetică pe criterii de gen estimează că între 4 % și 7 % dintre femeile din

[2] JO L 315, 14.11.2012, p. 57.

Uniune au fost victime ale hărțuirii cibernetice în ultimele 12 luni, iar între 1 % și 3 % au fost victime ale urmăririi cibernetice;

F. întrucât femeile pot fi vizate de violența cibernetică fie individual, fie ca membre ale unei anumite comunități; întrucât formele intersecționale de discriminare pot accentua consecințele violenței cibernetice pe criterii de gen;

G. întrucât unele femei, cum ar fi politicienele, femeile în funcții publice, jurnalistele, autoarele de bloguri și apărătoarele drepturilor omului sunt afectate în mod deosebit de violența cibernetică pe criterii de gen și întrucât aceasta le provoacă nu numai traume și suferință psihică, ci le și descurajează să participe la viața politică, socială și culturală în mediul digital;

H. întrucât violența cibernetică pe criterii de gen are un impact asupra sănătății mintale, asupra exercitării depline a drepturilor fundamentale și chiar asupra democrației și are consecințe asupra societății, inclusiv un impact economic,

1. subliniază că violența cibernetică pe criterii de gen continuă online violența pe criterii de gen din lumea reală și că nicio alternativă de politică nu va fi eficace dacă nu ia în considerare această realitate;

2. salută strategia Uniunii privind egalitatea de gen 2020-2025, prezentată de Comisie ca instrument de combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței pe criterii de gen și de tratare a cauzelor profunde ale acesteia;

3. subliniază că pandemia de COVID-19 a crescut riscul de violență și abuz domestice, deoarece victimele sunt obligate să petreacă mai mult timp cu făptașii și tind să fie mai izolate de rețelele de sprijin; invită statele membre să crească asistența pe care o oferă prin adăposturi, linii de asistență telefonică și servicii de sprijin pentru a proteja victimele și a facilita denunțarea violenței pe criterii de gen;

4. subliniază caracterul transnațional al violenței cibernetice pe criterii de gen, având în vedere dimensiunea transfrontalieră a utilizării TIC;

5. invită statele membre să promoveze sensibilizarea, să pună în aplicare legislația penală națională și politicile și programele specifice de prevenire a violenței cibernetice pe criterii de gen și să lupte împotriva impunității celor care comit astfel de acte;

6. îndeamnă Comisia și statele membre să creeze un sistem fiabil de colectare periodică de date statistice defalcate și comparabile privind violența pe criterii de gen, inclusiv violența cibernetică;

7. constată că stresul, problemele de concentrare, anxietatea, atacurile de panică, stima de sine scăzută, depresia, tulburarea de stres posttraumatic, lipsa de încredere și lipsa de control cauzate de violența cibernetică pot avea un impact asupra sănătății mintale;

8. subliniază că violența cibernetică pe criterii de gen generează consecințe psihologice, sociale și economice;

9. invită statele membre să acorde o atenție deosebită femeilor care aparțin unor grupuri

aflate într-o situație vulnerabilă din punctul de vedere al violenței cibernetice pe criterii de gen și să creeze servicii de sprijin speciale și programe educaționale consacrate acestor grupuri speciale;

10. regretă că violența cibernetică pe criterii de gen reduce participarea femeilor la dezbaterea publică, ceea ce, în consecință, erodează principiile democratice ale Uniunii; regretă că „efectul de reducere la tăcere” a vizat în special femeile activiste, jurnalistele și politicienele, urmărind să descurajeze prezența femeilor în viața politică și în sferele decizionale;

11. reamintește că stereotipurile de gen formează nucleul discriminării de gen și reprezintă unul dintre principalele obstacole în calea intrării femeilor și fetelor pe piața TIC și în domeniul digital; subliniază necesitatea de a aborda disparitatea de gen în sectorul TIC prin educație, campanii de sensibilizare și promovarea reprezentării femeilor în acest sector;

12. subliniază necesitatea de a proteja, sprijini și asigura despăgubirea victimelor violenței cibernetice pe criterii de gen;

13. reamintește că Consiliul urmează să finalizeze de urgență ratificarea de către Uniune a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) printr-o aderare largă, fără nicio limitare, și să pledeze pentru ratificarea, punerea în aplicare rapidă și adecvată și asigurarea respectării acesteia de către toate statele membre; subliniază că Convenția de la Istanbul este cel mai cuprinzător tratat internațional care abordează cauzele profunde ale violenței pe criterii de gen în toate formele sale; subliniază că această solicitare nu afectează apelul la adoptarea unui act juridic al Uniunii privind combaterea violenței de gen, ci mai degrabă îl completează;

14. își reafirmă cu fermitate angajamentul, așa cum s-a exprimat deja, față de combaterea violenței pe criterii de gen și față de necesitatea de a avea o directivă cuprinzătoare care să acopere toate formele sale, aceasta fiind cea mai bună modalitate de a pune capăt violenței pe criterii de gen;

15. solicită Consiliului să activeze clauza-pasarelă prin adoptarea unei decizii care să identifice violența pe criterii de gen drept un domeniu al criminalității de o gravitate deosebită de dimensiune transfrontalieră, în conformitate cu articolul 83 alineatul (1) al treilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE);

16. solicită Comisiei să prezinte, fără întârzieri nejustificate, în temeiul articolului 83 alineatul (1) primul paragraf din TFUE, o propunere de act de stabilire a unor măsuri de combatere a violenței cibernetice pe criterii de gen urmând recomandările care figurează în anexa la prezentul document; indică faptul că propunerea respectivă nu ar trebui să submineze eforturile de a identifica violența pe criterii de gen drept un nou domeniu al criminalității de o gravitate deosebită de dimensiune transfrontalieră în conformitate cu articolul 83 alineatul (1) al treilea paragraf din TFUE sau cu orice act juridic derivat privind violența pe criterii de gen, așa cum a cerut Parlamentul în solicitările sale anterioare;

17. îi încredințează Președintelui sarcina de a transmite Consiliului și Comisiei prezenta

rezoluție, precum și recomandările care o însoțesc.

ANEXĂ LA PROPUNEREA DE REZOLUȚIE: RECOMANDĂRI ADRESATE COMISIEI CU PRIVIRE LA CONȚINUTUL PROPUNERII SOLICITATE PRIVIND COMBATEREA VIOLENȚEI PE CRITERII DE GEN: VIOLENȚA CIBERNETICĂ

Recomandarea 1 (privind obiectivul directivei ce urmează a fi adoptată)

Obiectivul directivei ar trebui să fie stabilirea unor norme minime privind definirea infracțiunii de violență cibernetică pe criterii de gen și a sancțiunilor aferente, stabilirea de măsuri pentru promovarea și sprijinirea acțiunii statelor membre în domeniul prevenirii acestei infracțiuni și măsuri de protecție, sprijinire și garantare a despăgubirii victimelor.

Recomandarea 2 privind domeniul de aplicare și definițiile

- ce infracțiuni?

Includerea termenului „criminalitate informatică” la articolul 83 alineatul (1) din TFUE poate acoperi și infracțiunile săvârșite împotriva rețelelor de comunicații electronice sau a sistemelor informatice sau prin utilizarea acestora, iar formele grave de violență online pe criterii de gen cu o dimensiune transfrontalieră pot intra în domeniul de aplicare al „criminalității informatice” în sensul articolului 83 alineatul (1) din TFUE.

Pe lângă aceasta, măsurile care vizează prevenirea violenței cibernetice pe criterii de gen și acordarea de asistență victimelor ar putea fi stabilite în temeiul articolului 83 alineatul (1) din TFUE, deoarece acestea sunt complementare obiectivului principal al directivei.

Domeniul de aplicare ar trebui să acopere orice formă de violență pe criterii de gen comisă, asistată sau agravată parțial sau integral prin utilizarea TIC, cum ar fi telefoanele mobile și telefoanele inteligente, internetul, platformele de comunicare socială sau e-mailul, împotriva unei femei deoarece aceasta este femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat.

Deși nu este posibil să se prezinte o tipologie exhaustivă a diferitelor forme de violență cibernetică pe criterii de gen, deoarece aceasta evoluează constant și apar noi forme, ar trebui menționate și definite următoarele tipuri:

- **hărțuirea online** (inclusiv hărțuirea informatică, primirea nesolicitată de material cu conținut sexual explicit, hărțuirea morală);
- **urmărirea online**;
- **încălcări ale vieții private legate de TIC** (inclusiv accesarea, partajarea și manipularea datelor sau imaginilor private, inclusiv a datelor intime fără consimțământ, abuzul sexual pe bază de imagini și divulgarea neconsensuală a imaginilor sexuale, divulgarea cu rea intenție a datelor personale, furtul de identitate);
- **controlul sau supravegherea de la distanță** (inclusiv prin intermediul aplicațiilor de spionare pe dispozitive mobile);
- **amenințări** (inclusiv amenințările directe și amenințările cu violența, extorcarea, extorcarea de favoruri sexuale, șantajul);
- **discursul sexist de incitare la ură** (inclusiv postarea și partajarea de conținut violent, comentarii și insulte sexiste sau pe criterii de gen, abuzul asupra femeilor ca răspuns la exprimarea propriei opinii de către acestea și la refuzul avansurilor sexuale);

- **inducerea sinuciderii sau a anorexiei și comportamentelor traumatizante psihic;**
- **deteriorarea informatică** a fișierelor, programelor, dispozitivelor, atacuri asupra site-urilor web și a altor canale de comunicare digitală;
- **accesul ilegal** la telefoane mobile, e-mail, mesaje de mesagerie instantanee sau la conturi de pe platformele de comunicare socială;
- **încălcarea interdicțiilor de comunicare** impuse prin hotărâri judecătorești,
- **violență directă.**

- care victime?

Domeniul de aplicare personal al propunerii ar trebui să acopere toate victimele violenței cibernetice pe criterii de gen, acordând recunoaștere specială formelor intersecționale de discriminare și a victimelor care participă la viața publică.

Recomandarea 3 privind măsurile preventive

Statele membre ar trebui să aplice o serie de măsuri de prevenire a violenței cibernetice pe criterii de gen:

- programe de sensibilizare și educaționale care să implice toți actorii relevanți și toate părțile interesate pentru a trata cauzele profunde ale violenței cibernetice pe criterii de gen, în contextul general al violenței pe criterii de gen, pentru a determina schimbări ale atitudinilor sociale și culturale și pentru a elimina stereotipurile de gen, promovând, în același timp, un comportament responsabil pe platformele de comunicare socială și crescând nivelul de cunoștințe despre utilizarea în condiții de siguranță a internetului;
- cercetare privind violența cibernetică pe criterii de gen (cauze, prevalență, impact);
- educația, alfabetizarea și competențele digitale, inclusiv în programele școlare, pentru a promova o mai bună înțelegere a tehnologiilor digitale și responsabilizarea utilizatorilor, pentru a îmbunătăți incluziunea digitală, pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale, pentru a elimina orice inegalitate de gen în accesul la tehnologii și pentru a asigura diversitatea de gen în sectorul tehnologic, în special în dezvoltarea de noi tehnologii;
- dezvoltarea cooperării între statele membre în scopul schimbului de informații, a experienței și bunelor practici, în special prin intermediul Rețelei europene de prevenire a criminalității (EUPCN);
- sprijinirea organizațiilor societății civile care activează în domeniul prevenirii violenței pe criterii de gen;
- promovarea unei formări specifice pentru practicieni și alți profesioniști, inclusiv în serviciile sociale și agențiile de aplicare a legii;
- cooperarea multidisciplinară și cu părțile interesate, inclusiv cu companiile tehnologice, furnizorii de servicii de găzduire și autoritățile competente cu privire la cele mai bune practici de combatere a violenței pe criterii de gen în concordanță cu drepturile fundamentale.

Recomandarea 4 privind protecția, sprijinirea și despăgubirea victimelor

Comisia și statele membre ar trebui să ia următoarele măsuri, care ar trebui să fie centrate pe victime și să aibă o abordare intersecțională:

- promovarea formării speciale a practicienilor și a profesioniștilor care se ocupă de victimele violenței cibernetice pe criterii de gen, inclusiv a autorităților de aplicare a legii, a personalului social, a personalului pentru îngrijirea copiilor și a personalului medical, precum și a membrilor sistemului judiciar; programele de formare la nivelul Uniunii ar putea fi puse în aplicare în cadrul programelor „Justiție și cetățeni”, „Egalitate”, „Drepturi și valori”; ar trebui să se pună un accent special pe victimizarea secundară și pe modalitățile de evitare a acesteia, pe dubla dimensiune a violenței pe criterii de gen (online/offline) și pe discriminarea intersecțională;
- facilitarea accesului la informații și dezvoltarea de servicii specifice pentru victimele violenței cibernetice (linii de asistență telefonică, adăposturi);
- facilitarea denunțării de către victime, permițându-le acestora să obțină ordine de protecție, și crearea unor mecanisme de compensare care să ofere măsuri de compensare adecvate;
- dezvoltarea de mecanisme de cooperare între actorii relevanți, cum ar fi sistemul judiciar, procurorii, agențiile de aplicare a legii, autoritățile locale și regionale și organizațiile societății civile.

Recomandarea 5 privind urmărirea penală și incriminarea violenței cibernetice pe criterii de gen

Pe baza definiției menționate în Recomandarea 1, incriminarea violenței cibernetice pe criterii de gen ar trebui să țină seama de următoarele criterii:

- formele de violență cibernetică pe criterii de gen care trebuie incriminate de statele membre (pentru a include și fazele timpurii ale criminalității informatice - instigarea, complicitatea și tentativa);
- pedepse minime și maxime (închisoare și amenzi);
- cercetare și urmărire penală transfrontalieră;
- circumstanțe agravante, în funcție de profilul femeilor și al fetelor victime (exploatarea caracteristicilor specifice, vulnerabilitățile femeilor și fetelor în mediul online);
- o abordare centrată pe victimă și intersecțională.

Recomandarea 6 privind colectarea datelor și raportarea

Comisia și statele membre ar trebui să colecteze și să publice date defalcate și comparabile privind violența cibernetică pe criterii de gen, în special cu privire la diferitele forme de violență cibernetică pe criterii de gen, nu numai pe baza rapoartelor autorităților de aplicare a legii, ci și pe baza experiențelor femeilor.

Comisia ar trebui să prezinte periodic Parlamentului European și Consiliului un raport de evaluare a măsurii în care statele membre au luat măsuri în temeiul directivei propuse.

EXPUNERE DE MOTIVE

Contextul și justificarea propunerii

Violența pe criterii de gen, atât offline, cât și în lumea reală, este adânc înrădăcinată în inegalitățile structurale din societatea noastră. Aceasta este încă învăluită în tăcere și continuă să fie una dintre cele mai grave încălcări ale drepturilor omului. Violența pe criterii de gen rămâne larg răspândită și are un impact enorm asupra victimelor, familiilor și comunităților în care acestea trăiesc. Situația este agravată de prejudecățile de gen, stereotipurile și manifestarea continuă a relațiilor de putere istoric inegale. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței domestice (Convenția de la Istanbul) recunoaște această natură structurală a violenței pe criterii de gen. Prin urmare, la accentuarea violenței pe criterii de gen în societatea noastră nu contribuie un singur factor, ci o multitudine - factori culturali, juridici, economici și politici.

În era digitală de astăzi, internetul și TIC creează rapid noi spații sociale digitale și transformă modul în care oamenii se întâlnesc, comunică și interacționează. Formele de violență pe criterii de gen online și facilitate de TIC au devenit din ce în ce mai frecvente, în special prin utilizarea, în fiecare zi și pretutindeni, a platformelor de comunicare socială și a altor aplicații tehnice. Violența cibernetică împotriva femeilor este o formă de violență pe criterii de gen. Violența cibernetică cuprinde hărțuirea cibernetică, urmărirea cibernetică, abuzul de imagine neconsensual, discursurile sexiste de incitare la ură și alte forme.

Cu toate acestea, violența cibernetică pe criterii de gen nu este o nouă formă de violență, ci vine în continuarea violenței pe criterii de gen din lumea reală. Ea are un impact profund asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, asupra demnității lor și asupra vieții lor la toate nivelurile, inclusiv asupra sănătății lor fizice, emoționale și mentale, asupra bunăstării, precum și asupra dezvoltării lor sociale, economice și profesionale. Victimele se confruntă cu niveluri mai ridicate de anxietate, stres, depresie, traume, atacuri de panică, pierderea stimei de sine și un sentiment de lipsă de putere în capacitatea lor de a reacționa la abuzuri. Unele grupuri de femei, inclusiv activistele și apărătoarele drepturilor omului, politicienele, jurnalistele, autoarele de bloguri, femeile aparținând minorităților etnice, lesbienele, femeile bisexuale și transgen și femeile cu dizabilități sunt vizate în special de violența facilitată de TIC. O abordare intersecțională este esențială pentru înțelegerea formelor specifice de discriminare care afectează victimele violenței cibernetice pe criterii de gen. Realitatea arată și că vocile și participarea femeilor în calitate de cetățeni digitali activi sunt adesea cenzurate de violența cibernetică pe criterii de gen, iar acest efect descurajator se extinde adesea în realitate.

Parlamentul a recunoscut importanța eliminării violenței pe criterii de gen și a violenței împotriva femeilor prin mai multe rezoluții și a solicitat acțiuni juridice și politice pentru a contracara acest fenomen. Următoarele inițiative ale Parlamentului reflectă această preocupare:

- în rezoluția sa din 12 septembrie 2017 la propunerea de decizie a Consiliului privind încheierea, de către Uniunea Europeană, a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Parlamentul a subliniat că ar trebui luate măsuri pentru a combate fenomenul emergent al violenței pe criterii de gen în mediul online, inclusiv comportamentul agresiv, hărțuirea și intimidarea, mai ales cele care vizează tinerele femei și fetele și persoanele

LGBTI,

- în rezoluția sa din 3 octombrie 2017 referitoare la combaterea criminalității informatice, Parlamentul a subliniat necesitatea de a se adopta definiții juridice armonizate comune ale criminalității informatice, inclusiv ale abuzului sexual asupra copiilor și a exploatării sexuale a copiilor în mediul online, ale hărțuirii și atacurilor cibernetice,
- în rezoluția sa din 26 octombrie 2017 referitoare la combaterea hărțuirii sexuale și a abuzului sexual în UE, PE a reamintit că sunt necesare acțiuni-cheie împotriva formelor emergente de violență, de exemplu în spațiul cibernetic, și a subliniat că hărțuirea cibernetică a femeilor, în special pe platformele de comunicare socială, alimentează alte forme de violență împotriva femeilor și fetelor,
- în rezoluția sa din 17 aprilie 2018 referitoare la capacitarea femeilor și a fetelor prin sectorul digital, Parlamentul a reamintit că modurile digitale de comunicare contribuie la intensificarea discursurilor de incitare la ură și a amenințărilor la adresa femeilor și că diferitele forme de violență cibernetică împotriva femeilor nu sunt încă recunoscute din punct de vedere juridic. prin urmare, Parlamentul a solicitat o coordonare sporită între UE și statele membre pentru a combate infracțiunile transfrontaliere facilitate de tehnologie, cum ar fi traficul de ființe umane, hărțuirea cibernetică și urmărirea cibernetică, și a solicitat statelor membre să includă noi forme de violență cibernetică în codurile lor penale,
- La 26 aprilie 2018 Comisia FEMM a adoptat un proiect de raport care propune măsuri de combatere a hărțuirii morale și sexuale, inclusiv online,
- în rezoluția sa din 28 noiembrie 2019 referitoare la aderarea UE la Convenția de la Istanbul și la alte măsuri de combatere a violenței de gen,
- în Rezoluția sa din 21 ianuarie 2021 referitoare la Strategia UE pentru egalitatea de gen, Parlamentul a salutat măsurile propuse de Comisie pentru combaterea violenței cibernetice care afectează în mod disproporționat femeile și fetele (inclusiv hărțuirea online, comportamentul agresiv pe internet și discursurile sexiste de incitare la ură), în special activistele, politicienele și alte personalități publice vizibile în discursul public. de asemenea, a îndemnat statele membre și UE să adopte măsuri suplimentare, inclusiv măsuri legislative cu caracter obligatoriu, pentru a combate aceste forme de violență în cadrul unei directive privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și pentru a sprijini statele membre în dezvoltarea unor instrumente de formare pentru serviciile implicate în toate etapele, de la prevenire și protecție până la urmărirea penală, cum ar fi forțele de poliție și sistemul judiciar, împreună cu sectorul informației și comunicațiilor, protejând totodată drepturile fundamentale online;
- în rezoluția sa din 21 ianuarie 2021 referitoare la eliminarea decalajului digital dintre femei și bărbați: participarea femeilor la economia digitală,
- în rezoluția sa din 11 februarie 2021 referitoare la provocările viitoare legate de drepturile femeilor în Europa: mai mult de 25 de ani de la Declarația și Platforma de acțiune de la Beijing, Parlamentul a adresat un apel statelor membre să adopte măsuri concrete de eradicare a violenței cibernetice, inclusiv a hărțuirii online, a comportamentului agresiv online și a discursului misogin de incitare la ură.

Temei juridic

Temeiul juridic al acestei inițiative legislative este articolul 83 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Termenul „criminalitate informatică” de la articolul 83 alineatul (1) din TFUE poate include infracțiuni comise împotriva rețelelor electronice de comunicații sau sistemelor de informații sau prin utilizarea acestora. De la Tratatul de la Lisabona, terminologia relevantă a evoluat, iar termenii „criminalitate cibernetică” și „ criminalitate informatică” sunt utilizați în prezent cu același sens. Formele grave de violență online pe criterii de gen cu o dimensiune transfrontalieră pot intra în sfera noțiunii de „criminalitate informatică” în sensul articolului 83 alineatul (1) din TFUE.
Pentru părțile propunerii care vizează promovarea și sprijinirea acțiunii statelor membre în domeniul prevenirii criminalității și al măsurilor de protecție, sprijinire și asigurare a despăgubirii victimelor, articolul 84 din TFUE ar putea fi, de asemenea, relevant. Cu toate acestea, în cazul în care măsurile preventive prevăzute ar fi considerate auxiliare incriminării violenței cibernetice, nu ar fi necesară adăugarea unui temei juridic anume.

Explicarea recomandărilor propuse

Recomandările prevăzute în anexa la rezoluție includ următoarele elemente: obiectivul directivei; domeniul de aplicare și definiții; măsurile preventive: protejarea, sprijinirea și despăgubirea victimelor; urmărirea penală și incriminarea violenței cibernetice pe criterii de gen, precum și colectarea și raportarea datelor.
Obiectivul directivei este stabilirea de norme minime privind definirea infracțiunii de violență cibernetică pe criterii de gen și a sancțiunilor aferente, stabilirea de măsuri pentru promovarea și sprijinirea acțiunii statelor membre în domeniul prevenirii acestei infracțiuni, precum și măsuri de protecție, sprijinire și garantare a despăgubirii victimelor. Coraportoarele acestei inițiative consideră că UE nu dispune de un cadru juridic pentru a combate violența pe criterii de gen și, în special, violența cibernetică pe criterii de gen, precum și pentru a proteja și a sprijini victimele.
Așa cum se menționează în rezoluție, există mai multe definiții ale violenței cibernetice pe criterii de gen, dar nu există o definiție juridică convenită la nivel internațional. Din acest motiv, recomandarea privind domeniul de aplicare și definițiile lasă la latitudinea Comisiei propunerea unei definiții speciale care să poată acoperi orice formă de violență pe criterii de gen comisă, asistată sau agravată în parte sau complet prin utilizarea TIC împotriva unei femei deoarece aceasta este femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat. O astfel de propunere se bazează pe definiția utilizată de Raportorul special al ONU privind violența împotriva femeilor în raportul său din 2018 privind violența online.
Măsurile preventive propuse sunt legate de cauzele profunde ale violenței pe criterii de gen, inclusiv ale violenței cibernetice. Din acest motiv, ele se concentrează în special pe educație, sensibilizare, eliminarea stereotipurilor de gen și promovarea cercetării. Măsurile impun și cooperarea multidisciplinară și cu părțile interesate, inclusiv cu furnizorii de servicii de găzduire, colaborarea cu întreprinderile din domeniul tehnologiei în privința celor mai bune practici de combatere a violenței cibernetice pe criterii de gen în conformitate cu drepturile fundamentale.
Pentru a proteja și a sprijini victimele violenței cibernetice pe criterii de gen, propunerea prevede în primul rând categoriile de victime care ar trebui luate în considerare. Intenția este de a fi cât mai cuprinzătoare posibil, ținând seama de intersecționalitate și de nevoile speciale ale victimelor. Apoi, propunerea include mai multe acțiuni de implementare a protecției și sprijinului acordat victimelor. Se acordă o atenție deosebită necesității de a îmbunătăți și

facilita denunțarea și de a evita victimizarea secundară. Formarea practicienilor din domeniul dreptului și a profesioniștilor care vor intra în contact cu victimele este esențială pentru atingerea acestui obiectiv.
Pe lângă aceste acțiuni, există servicii de sprijin speciale care trebuie create sau extinse pentru a se ocupa și de victimele violenței cibernetice pe criterii de gen (linii de asistență telefonică, adăposturi).
Un alt element al inițiativei legislative se referă la dreptul penal și urmărirea penală a violenței cibernetice pe criterii de gen. UE trebuie să fie în măsură să stabilească norme minime pentru a asigura urmărirea penală a violenței cibernetice pe criterii de gen. Recomandarea inclusă în anexă nu specifică toate infracțiunile și circumstanțele agravante posibile, deoarece dezvoltarea rapidă a tehnologiilor digitale poate genera noi forme de violență cibernetică. Ea oferă Comisiei un set de criterii pentru definirea acestor infracțiuni.
Cu toate acestea, coraportoarele consideră că ar trebui luate în considerare următoarele comportamente pentru a stabili lista infracțiunilor în contextul violenței cibernetice pe criterii de gen:

- **hărțuirea online** (inclusiv hărțuirea informatică, primirea nesolicitată de material cu conținut sexual explicit, hărțuirea morală),
- **urmărirea online,**
- **încălcări ale vieții private legate de TIC** (inclusiv accesarea, partajarea și manipularea datelor sau imaginilor private, inclusiv a datelor intime fără consimțământ, abuzul sexual pe bază de imagini și divulgarea neconsensuală a imaginilor sexuale, divulgarea cu rea intenție a datelor personale, furtul de identitate),
- **controlul sau supravegherea de la distanță** (inclusiv prin intermediul aplicațiilor de spionare pe dispozitive mobile),
- **amenințări** (inclusiv amenințările directe și amenințările cu violența, extorcarea, extorcarea de favoruri sexuale, șantajul),
- **discursul sexist de incitare la ură** (inclusiv postarea și partajarea de conținut violent, comentarii și insulte sexiste și/sau pe criterii de gen, abuzul asupra femeilor ca răspuns la exprimarea propriei opinii de către acestea și la refuzul avansurilor sexuale),
- inducerea **sinuciderii** sau a anorexiei și comportamentelor traumatizante psihic,
- **deteriorarea informatică** a fișierelor, programelor, dispozitivelor, atacuri asupra site-urilor web și a altor canale de comunicare digitală,
- **accesul ilegal** la telefoane mobile, e-mail, mesaje de mesagerie instantanee sau la conturi de pe platformele de comunicare socială;
- încălcarea interdicțiilor de comunicare adoptate prin hotărâri judecătorești,
- **violență directă**.

În sfârșit, inițiativa subliniază necesitatea existenței unei strategii clare de colectare și raportare a datelor defalcate și comparabile de către autoritățile în cauză. Dacă UE dorește să dispună de un cadru adecvat pentru combaterea violenței pe criterii de gen, inclusiv a violenței cibernetice sau a violenței împotriva femeilor în general, aceasta trebuie să fie în măsură să colecteze și să publice date privind diferitele forme de violență cibernetică pe criterii de gen. Pe lângă datele transmise de statele membre, Comisia ar trebui să prezinte

periodic Parlamentului European și Consiliului un raport privind punerea în aplicare a directivei, inclusiv eventualele măsuri/modificări pentru îmbunătățirea acesteia.

Concluzie

Violența pe criterii de gen, inclusiv violența cibernetică, continuă să fie stimulată de diferite probleme societale, după cum s-a văzut recent în timpul crizei legate de epidemia de Covid-19, și există o lipsă de voință politică de a face din aceasta o prioritate. Realizarea egalității de gen înseamnă eradicarea tuturor formelor de violență pe criterii de gen și eliminarea barierelor care împiedică femeile să își exercite pe deplin drepturile. Există o gamă largă de abordări în ceea ce privește combaterea violenței cibernetice pe criterii de gen în statele membre. Pe lângă lipsa unei definiții armonizate și a unei abordări comune, printre alte probleme și provocări se numără: nedenunțarea tuturor cazurilor, sensibilizarea limitată a publicului și a autorităților de aplicare a legii, sprijinul insuficient acordat victimelor, precum și cercetarea și cunoștințele limitate cu privire la acest fenomen. Prin urmare, pentru a da un nou impuls eradicării violenței pe criterii de gen, atât offline, cât și online, trebuie să fim dispuși să examinăm cauzele sale profunde, sistemele care au facilitat-o și factorii care o agravează. Cauzele profunde ale tuturor tipurilor de violență pe criterii de gen sunt aceleași, motiv pentru care avem nevoie de legi și politici care să le trateze global. Convenția de la Istanbul este până în acest moment cel mai cuprinzător tratat internațional care formează un cadru juridic pentru protecția femeilor și a fetelor împotriva tuturor formelor de violență și pentru prevenirea, urmărirea penală și eliminarea violenței împotriva acestora. Deși ratificarea convenției este încă blocată în Consiliu, UE nu ar trebui să aștepte, deoarece fiecare zi de așteptare aduce noi victime ale violenței pe criterii de gen. Inițiativa legislativă propusă vizează combaterea acestui fenomen. Ea folosește o abordare globală în incriminarea anumitor comportamente, dar și în sprijinirea și protejarea victimelor acestor comportamente.